

Nota

Harelbeke, Gentssteenweg

Verslag van Resultaten

Titel

Nota Harelbeke, Gentsesteenweg
Verslag van Resultaten

Auteurs

Jasper Billemont, Charlotte De Smet

Erkende archeoloog

BAAC Vlaanderen (OE/ERK/Archeoloog/2015/00020)

BAAC-Projectnummer

2018-0815

Plaats en datum

Gent, 10 december 2018

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 897
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1.1	Administratieve gegevens	1
1.1.2	Aanleiding	3
1.1.3	Onderzoekstechnieken: keuze en motivatie	3
1.1.4	Onderzoeksopdracht en onderzoeksvragen.....	3
1.1.5	Afwijkingen t.o.v. de archeologienota	5
2	Landschappelijk bodemonderzoek	8
2.1	Onderzoeksopdracht	8
2.2	Werkwijze en strategie van het vooronderzoek	8
2.2.1	Methode en technieken.....	8
2.2.2	Organisatie van het vooronderzoek	10
2.2.3	Afwijkingen uitvoer onderzoek.....	10
2.2.4	Inbreng specialisten en externe wetenschappelijke begeleiding.....	10
2.3	Assessmentrapport landschappelijk bodemonderzoek.....	13
2.3.1	Assessment vondsten	13
2.3.2	Assessment stalen.....	13
2.3.3	Conservatieassessment	13
2.3.4	Assessment sporen en structuren.....	13
2.3.5	Assessment onderzoeksterrein.....	13
2.3.6	Analyse van het landschappelijk bodemonderzoek	13
2.4	Synthese onderzoeksresultaten.....	17
2.4.1	Interpretatie onderzochte gebied	17
2.4.2	Verklaring ontbreken archeologische vondsten, sporen of sites	17
2.4.3	Confrontatie resultaten bodemonderzoek met eerder vooronderzoek	17
2.4.4	Onderzoeksvragen: antwoorden	18
2.5	Besluit.....	19
2.5.1	Archeologische verwachting.....	19
3	Proefsleuvenonderzoek	20
3.1	Onderzoeksopdracht	20
3.2	Werkwijze en strategie van het vooronderzoek	20
3.2.1	Methoden en technieken.....	20
3.2.2	Organisatie van het vooronderzoek	21
3.2.3	Gegevens feitelijke uitvoer proefsleuvenonderzoek	22
3.2.4	Afwijkingen uitvoer onderzoek.....	22
3.2.5	Inbreng specialisten en externe wetenschappelijke begeleiding.....	22
3.3	Assessmentrapport	23
3.3.1	Assessment Landschap en bodem	23

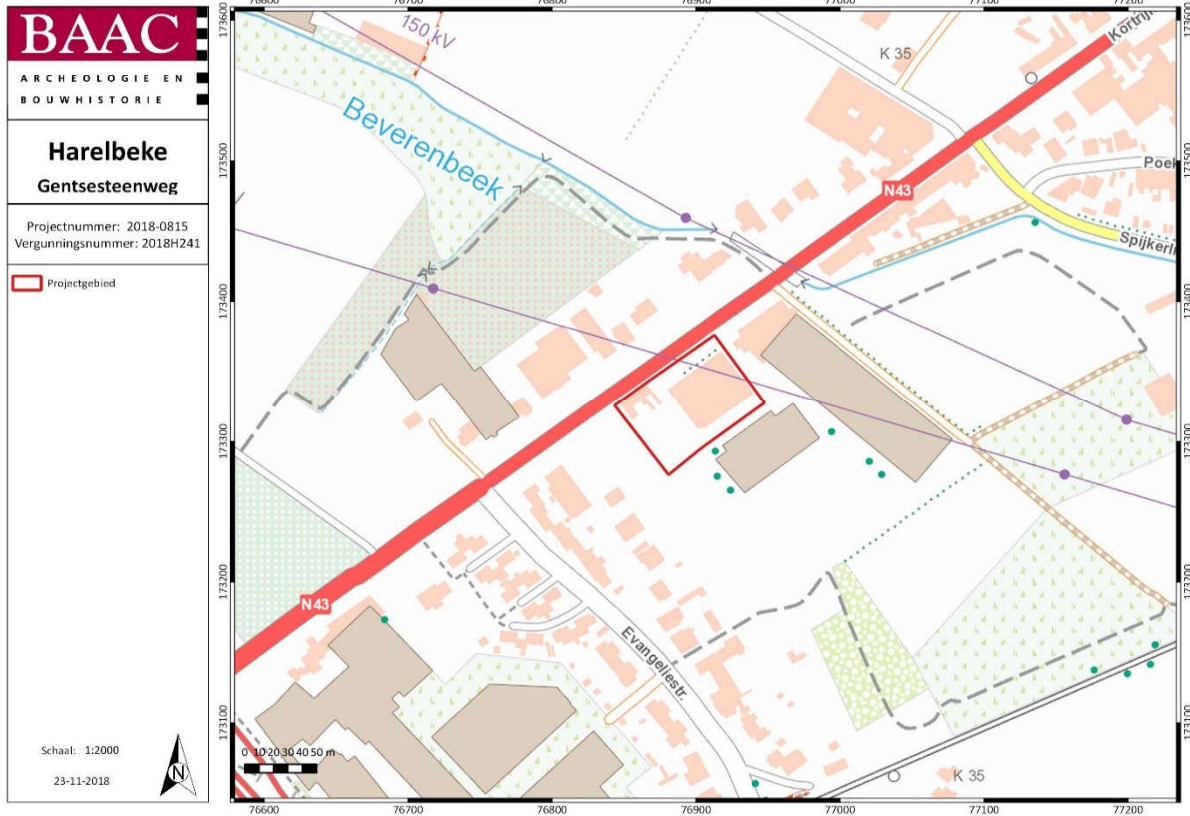
3.3.2	Assessment sporen en structuren	24
3.3.3	Assessment vondsten	30
3.3.4	Assessment stalen	30
3.3.5	Conservatieassessment	30
3.4	Synthese onderzoeksresultaten.....	31
3.4.1	Historiek.....	31
3.4.2	Archeologisch kader	31
3.4.3	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	31
3.4.4	De onderzoeksresultaten in een ruimer archeologisch, historisch en cultureel kader.....	31
3.4.5	Confrontatie resultaten eerder vooronderzoek	31
3.4.6	Waardering archeologische vindplaatsen	32
3.4.7	Onderzoeksvragen: Antwoorden	32
3.4.8	Synthesekaart	34
3.5	Besluit.....	36
3.5.1	Archeologische verwachting.....	36
3.5.2	Potentieel op kennisvermeerdering	36
3.5.3	Volledigheid vooronderzoek	36
4	Samenvatting	38
5	Lijsten.....	39
5.1	Lijst met figuren	39
5.2	Plannenlijst.....	39
6	Bibliografie	40
7	Bijlagen	41
7.1	Bijlagen landschappelijk bodemonderzoek	41
7.1.1	Beschrijving referentieprofielen	41
7.2	Bijlagen proefsleuvenonderzoek.....	41
7.2.1	Grondplan	41
7.2.2	Sporenlijst	41
7.2.3	Fotolijst	41

1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Harelbeke, Gentseseenweg	
Ligging	Gentseseenweg 212-218 Harelbeke West Vlaanderen	
Kadaster	Gemeente Harelbeke, Afdeling 3, Sectie D, Percelen 1596Y3, 1596K4, 1596D3 en 1598X	
Coördinaten	Noordwest x: 76843.65 ; y: 173326.11 Noordoost x: 76912.77 ; y: 173376.23 Zuidwest x: 76880.89 ; y: 173276.55 Zuidoost x: 76947.75 ; y: 173327.71	
ID Archeologienota	ID7156	
Projectcode BAAC Vlaanderen	2018-0815	
Landschappelijk bodemonderzoek	Projectcode	2018H240
	Veldwerkleider	Charlotte De Smet (aardkundige)
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen (OE/ERK/Archeoloog/2015/00020) Jeroen Vanden Borre (OE/ERK/Archeoloog/2015/00021)
	Betrokken actoren	Charlotte De Smet (aardkundige)
	Betrokken derden	-
Proefsleuvenonderzoek	Projectcode	2018H241
	Veldwerkleider	Jasper Billemont (archeoloog)
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen (OE/ERK/Archeoloog/2015/00020) Jeroen Vanden Borre (OE/ERK/Archeoloog/2015/00021)
	Betrokken actoren	Jasper Billemont (archeoloog) David Demoen (archeoloog)
	Betrokken derden	-
	Specialisten	-
Topografische kaart	Plan 1	
Kadasterkaart201	Plan 2	

Plan 1: Projectgebied op de topografische kaart (1:2000; Digitaal; 23/11/2018)¹

Plan 2: Projectgebied op de kadasterkaart (1:500; Digitaal; 23/11/2018)

¹ AGIV 2018

1.1.2 Aanleiding

De voorliggende nota omvat de uitgestelde uitvoer van de maatregelen opgelegd na eerder archeologisch vooronderzoek. Dit werd gerapporteerd in de archeologienota “Archeologienota Harelbeke, Gentseseenweg” (ID7156)². Het reeds uitgevoerde vooronderzoek omvat een bureauonderzoek.

Het bureauonderzoek voor het plangebied werd in april 2018 uitgevoerd door BAAC Vlaanderen en verwerkt in het verslag van resultaten bij de archeologienota “Archeologienota Harelbeke, Gentseseenweg” (ID7156)³.

De synthese van het bureauonderzoek luidde als volgt:

Het bureauonderzoek toonde aan dat het plangebied vermoedelijk een middelhoge archeologische waarde heeft. Gezien de landschappelijke en geomorfologische situatie, de archeologische context en de historische data kunnen sporen verwacht worden uit de steentijd, metaaltijden, de Romeinse periode en de (late) middeleeuwen.

De aan-/afwezigheid van mogelijk archeologisch erfgoed kon door het uitgevoerde bureauonderzoek niet vastgesteld worden waardoor een vervolgonderzoek zich opdringt.⁴

1.1.3 Onderzoekstechnieken: keuze en motivatie

Zie het programma van maatregelen bij de archeologienota “Archeologienota Harelbeke, Gentseseenweg” (ID7156)⁵.

1.1.4 Onderzoeksoopdracht en onderzoeksvragen⁶

Volgens het programma van maatregelen bij de reeds opgestelde archeologienota is het doel van de onderzoeken het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. In het programma van maatregelen bij de archeologienota werd geopteerd om dit vooronderzoek uit te voeren in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek gecombineerd met proefsleuven. Deze technieken zijn volgens een kosten-batenanalyse de beste optie om alle archeologische informatie te verzamelen.

Binnen deze nota worden de onderzoeksresultaten van het landschappelijk bodemonderzoek voorgesteld in hoofdstuk 2 en de onderzoeksresultaten van het proefsleuvenonderzoek in hoofdstuk 3. Hieronder worden de onderzoeksvragen opgedeeld per respectievelijk deelonderzoek. De onderzoeksvragen worden later in dit document, in hun respectievelijke hoofdstuk, terug opgenomen en beantwoord:

² MESSAGE 2018

³ MESSAGE 2018

⁴ MESSAGE 2018

⁵ MESSAGE 2018

⁶ MESSAGE 2018

Landschappelijk bodemonderzoek

Bodem & paleolandschap

- Welke bodemhorizonten worden in de boringen of profielen aangetroffen en wat is de genese ervan? Welke zijn de bodemprocessen die hiermee geassocieerd worden?
- Wat is de relatie tussen deze bodemhorizonten en het omliggende landschap?
- Vertegenwoordigen deze horizonten relevante archeologische niveaus?
- Indien deze horizonten relevante archeologische niveaus omvatten:
 - Wat is de aard van dit niveau?
 - Heeft dit niveau een duidelijke begrenzing?
 - Kan dit niveau gedateerd worden?
 - Zijn er aanwijzingen dat dit niveau geassocieerd kan worden met een archeologische site?
 - Wat is de bewaringstoestand van dit niveau?
 - Wat is de impact van de geplande graafwerken op dit niveau?

Sites uit de steentijden en vuursteenconcentraties

- Zijn er steentijdartefacten aanwezig?
- Is er een clustering in de steentijdartefacten aan te wijzen?
- Wat zijn de grenzen van de ruimtelijke spreiding(en) van de steentijdartefacten?
- Wat is de datering van de artefacten?

Proefsleuvenonderzoek

Sporenbestand

- Zijn er sporen aanwezig? Wat is de aard en de datering van de sporen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Wat is de relatie tussen de bodem, de archeologische sporen en de landschappelijke context?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)? Is er een relatie met omliggende vindplaatsen?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Impact geplande bodemingrepen

- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?

Motivatie en bepaling mogelijk verder archeologisch onderzoek

Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:

- Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant? Programma van maatregelen
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig?
- Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Wat is de financiële impact van eventueel vervolgonderzoek?

1.1.5 Afwijkingen t.o.v. de archeologienota

In de archeologienota “Archeologienota Harelbeke, Gentssteenweg” (ID7156)⁷ worden de ingrepen aan de voorkant van het huidige pand als volgt omschreven:

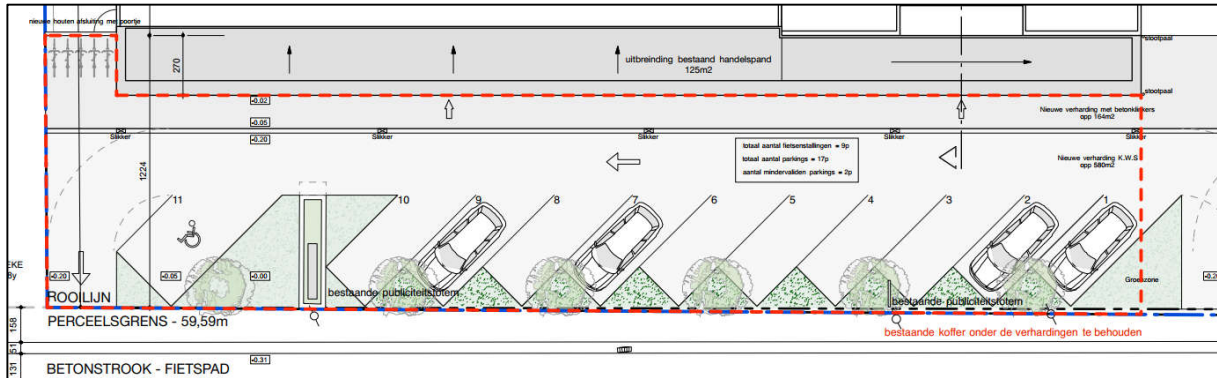
Het bestaande handelspand zal een uitbreiding krijgen aan de voorkant van 125 m² met afmetingen 46,2 m op 2,7 m. Over de lengte van het projectgebied aan de voorkant van het bestaande en nieuwe handelspand komt een voetgangersstrook van 1,5 m breed, een parkeerweg van 3 m breed en een parkeerstrook van 5 m breed. De parking geeft plaats aan 18 parkeerplaatsen waarbij ook ruimte voorzien is voor enkele bomen en een beetje groen. De opbouw van de parkeerplaatsen is 55 cm diep en betreft een KWS-verharding: een toplaag van 4 cm, een onderlaag van 6 cm, een steenslagfundering van 25 cm en een zandfundering van 20 cm. Het voetpad ter hoogte van de voorgevel zal in betonstraatstenen zijn van 6 cm diep met daaronder een straatlaag van 5 cm en een stabilisatie van 25 cm.

In tegenstelling tot wat in de archeologienota aangegeven staat, werd er voor gekozen om ter hoogte van de huidige en toekomstige parkeerplaatsen de bestaande wegkoffer te behouden. Dit impliceert dat op deze locatie enkel de huidige verharding aangepast zal worden. Onderliggende stabilisatielagen worden op deze manier behouden en niet geroerd. Meteen na het uitbreken van de huidige tegels worden nieuwe voorzien.

Dit alles betekent dat de effectieve bodemingreep ter hoogte van dit deel van het projectgebied enkel nog bestaat uit de uitbreiding van het bestaande handelspand met 2,7 m. Deze zone grenst vanzelfsprekend direct aan het bestaande pand. Grondwerken ter plaatste zijn zeer precair voor de stabilisatie van het bestaande pand. Aanvullend kan gesteld worden dat de zone van de ingreep, 125 m², zeer klein en smal is waardoor eventueel aanwezige archeologische sporen geen complexwaarde kunnen bevatten. Al deze argumenten in acht genomen werd beslist om in de zone vóór het huidige

⁷ MESSAGE 2018

pand geen verder archeologisch vooronderzoek uit te voeren en in te zetten op de zone ten westen van het huidige pand (zie Plan 3). Hier werden de aanwezige huizen voor de archeologische werken reeds gesloopt om plaats te maken voor een nieuw handelspand van 41,2 bij 26m.⁸

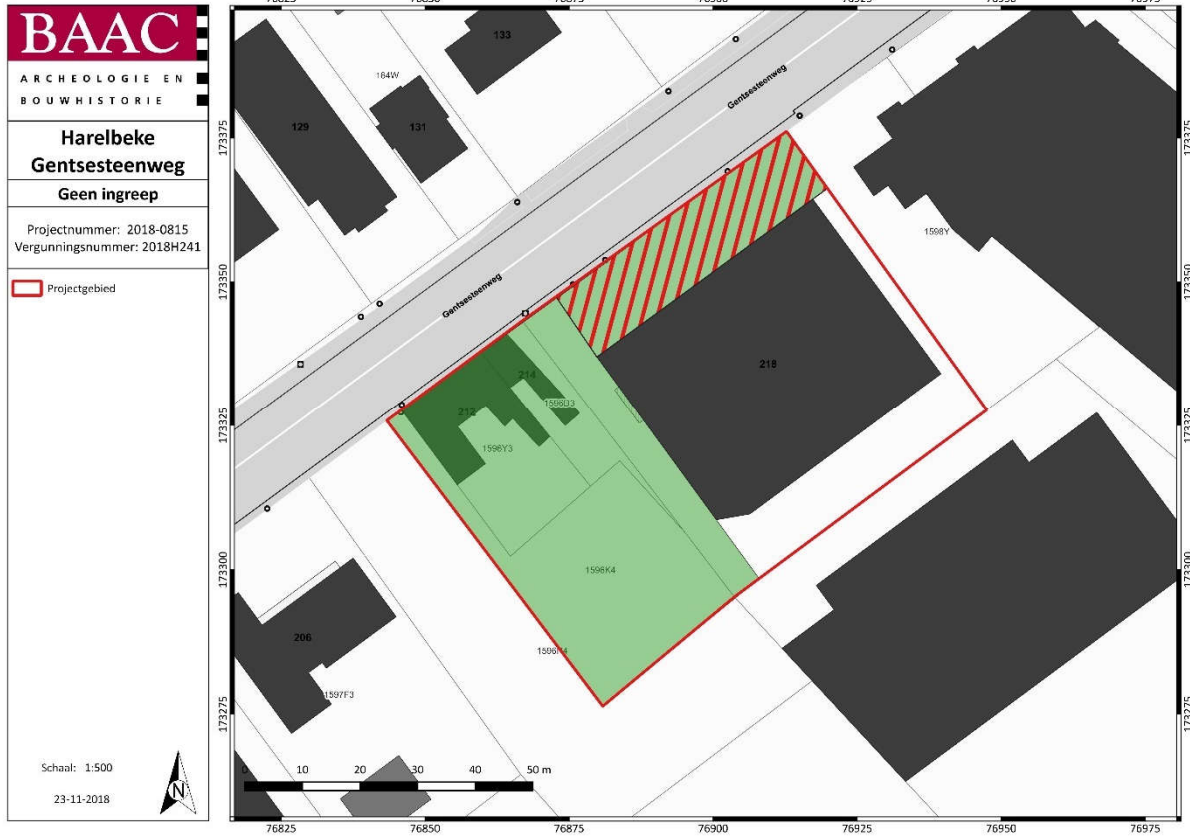

Figuur 1: Uitsnede uit de bouwplannen met de zone aangegeven waar de bestaande wegkoffer behouden blijft en enkel de verharding vervangen wordt

Foto 1: Foto van de zone voor het bestaande pand, waar enkel de bestaande verharding vervangen wordt en het bestaande gebouw met 2,7m uitgebreid wordt.

⁸ MESSAGE 2018, p.5

Plan 3: Zone aangepaste plannen: geen relevante ingreep (1:500; Digitaal; 23/11/2018)

2 LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK

2.1 Onderzoeksopdracht

Zie paragraaf 1.1.4.

2.2 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek

2.2.1 Methode en technieken

Om een beeld te bekomen van de bodemopbouw in het plangebied en de gaafheid van het bodemprofiel te controleren werd, volgens het programma van maatregelen bij de archeologienota "Archeologienota Harelbeke, Gentsesteenweg" (ID7156)⁹, een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd in de vorm van landschappelijke boringen. Rekening houdende met de natuurlijke, archeologische en technische omstandigheden werden de boringen zo gelijkmatig mogelijk over het areaal van de geplande verstoring verspreid. Er werden uiteindelijk, verspreid over het plangebied, vier boringen gepland. De boringen werden per laag of horizont lithologisch en bodemkundig beschreven. Belangrijke bodemeigenschappen, zoals textuur, bodemstructuur, oxidoreductie, kalkgehalte, biologische processen, chemische processen, mineralogische processen en bodemhorizonten werden gedetermineerd en beschreven. De beschrijving van de boringen gebeurde conform de *FAO guidelines for soil description* en de Code van Goede Praktijk. Tijdens het landschappelijk booronderzoek werden geen vondsten gedaan of sporen aangetroffen. Er werden geen stalen ingezameld en er is ook geen nood aan conservatie.

Op het moment van het onderzoek was het terrein hoofdzakelijk in gebruik als terrein met leegstaande halfopen bebouwing, grasveld en verharde parkeerruimte. Boring 1 en 2 lag in het zuidelijk deel van het plangebied ter hoogte van een veld met lange wilde grassen (Foto 2; Foto 3). Aan de noordoostelijk kant van dit grasveld was verhard terrein van het bedrijf aanwezig. Boring 3 lag langs de zuidwestelijke rand van de leegstaande huizen ter hoogte van een onverharde strook met lange grassen (Foto 4). In het noordelijk deel van het plangebied was er een verharde parkeerruimte aanwezig (Foto 5) In het plangebied werd geen merkbaar hoogteverschil geobserveerd in het plangebied. Het maaiveld varieerde volgens het DHM ter hoogte van de boringen van 16,51 m tot 16,86 m +TAW.

⁹ MESSAGE 2018

Foto 2: Zicht op het zuidelijk deel van het plangebied ingericht als grasveld, ter hoogte van boring 1 en 2, gezien vanuit het westen. (©BAAC)

Foto 3 : Zicht op het zuidelijk deel van het plangebied ter hoogte van boring 2, gezien vanuit het zuidoosten. (©BAAC)

Foto 4 : Zicht op het plangebied ter hoogte van boring 3 naast de leegstaande rijhuizen, gezien van het zuidoosten. (©BAAC)

*Foto 5 : Zicht op het noordelijk deel van het plangebied, ter hoogte van boring 4, gezien vanuit het zuidwesten.
(©BAAC)*

2.2.2 Organisatie van het vooronderzoek

Op 2 oktober 2018 werd door aardkundige Charlotte Desmet vier landschappelijke boringen geplaatst binnen het plangebied. De bedoeling van de boringen bestond uit het controleren van de intactheid van het bodemprofiel, de diepte van het archeologisch vlak en het reconstrueren van de bodem- en landschapsgenese binnen het plangebied. Gezien er werd aangenomen dat het terrein volledig zal verstoord worden bij toekomstige ingrepen, werd er getracht te boren tot op een diepte van minstens 200 cm. De boringen zijn handmatig uitgevoerd met een combiboor met een diameter van 7 cm.

2.2.3 Afwijkingen uitvoer onderzoek

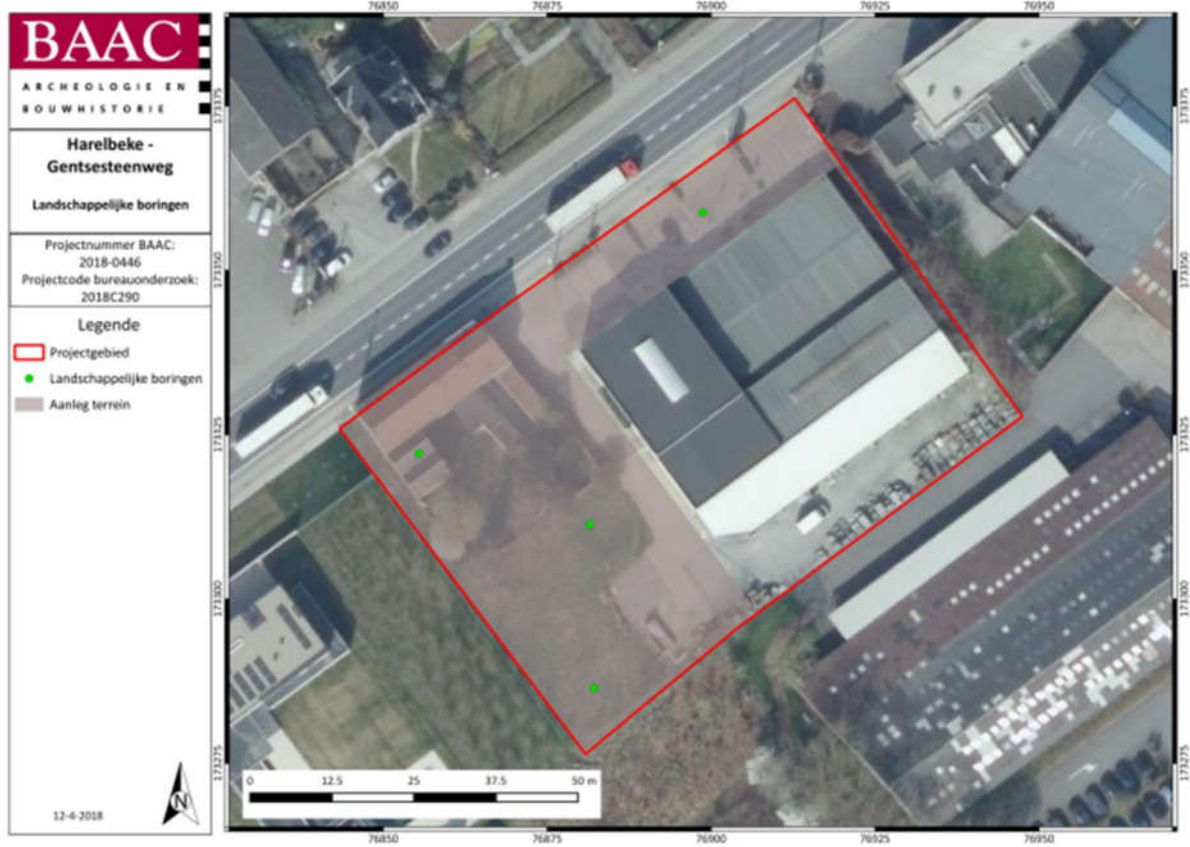
De locatie van boring 3 moest aangepast worden in vergelijking tot het oorspronkelijke boorgrid, zoals aangegeven in het programma van maatregelen bij de archeologienota "Archeologienota Harelbeke, Gentsesteenweg" (ID7156) wegens de aanwezigheid van bebouwing ter hoogte van de boorlocatie. De boring werd vervolgens ongeveer 5 m naar het zuidwesten verplaatst ten opzichte van de oorspronkelijke boorlocatie.

Boring 4 kon niet uitgevoerd worden tijdens het veldwerk, aangezien er ter hoogte van de boorlocatie een verharde parkeerruimte voor het bedrijfsgebouw aanwezig was. Aangezien in deze zone na het uitschrijven van het programma van maatregelen de bouwplannen aangepast werden, en er geen noemenswaardige bodemingreep zal plaatsvinden, werd deze zone niet verder archeologisch onderzocht. In de plaats hiervan werd ingezet op de westelijke zone, naast het bestaande pand (zie paragraaf 1.1.5).

Alle uitgevoerde boorlocaties werden ingemeten met een wandelgps. Verder werd het onderzoek volledig uitgevoerd conform de opgestelde methode en strategie en conform de Code van Goede Praktijk.

2.2.4 Inbreng specialisten en externe wetenschappelijke begeleiding

Er werd geen beroep gedaan op externe specialisten.

Figuur 2: Inplanting van de boringen volgens het programma van maatregelen van de archeologienota¹⁰

¹⁰ MESSAGE 2018, p.12

Figuur 3: Situering van de landschappelijke boringen op het GRB.

2.3 Assessmentrapport landschappelijk bodemonderzoek

2.3.1 Assessment vondsten

Niet van toepassing.

2.3.2 Assessment stalen

Niet van toepassing.

2.3.3 Conservatieassessment

Niet van toepassing.

2.3.4 Assessment sporen en structuren

Niet van toepassing.

2.3.5 Assessment onderzoeksterrein

Landschappelijke, geografische en geofysische situering

Zie de archeologienota "Archeologienota Harelbeke, Gentseseenweg" (ID7156)¹¹.

Historische situering

Zie de archeologienota "Archeologienota Harelbeke, Gentseseenweg" (ID7156)¹².

Archeologische situering

Zie de archeologienota "Archeologienota Harelbeke, Gentseseenweg" (ID7156)¹³.

2.3.6 Analyse van het landschappelijk bodemonderzoek

Resultaten landschappelijk bodemonderzoek

In boring 1 en 2 werd respectievelijk een 35 cm en 10 cm dikke lemig fijn zandige bouwvoor met matig veel tot veel wortelresten geïdentificeerd (Foto 6; Foto 7). In boring 1 werden hierin enkele lichtgrijze onnatuurlijke zandbrokken onderscheiden. De bouwvoor evolueerde in twee lemig zandige lichtbruin-lichtgele AC-horizonten. Op respectievelijk 60 en 45 cm diepte werd nog een enkel baksteenfragmentje in deze overgangshorizonten tegengekomen. De bovengrens van de moederbodem bedroeg ter hoogte van deze twee boringen respectievelijk 90 en 45 cm diepte

Boring 3 werd bovenaan het boorprofiel gekenmerkt door een diepe verstoring bestaande uit een verstoorde Ap- en AC-horizont (Foto 8). De verstoringdiepte bedroeg in deze boring 110 cm beneden het maaiveld. De matig fijne zandlemige Ap-horizont bevatte matig veel onnatuurlijke grindelementen en ander puinmateriaal. Naar onderen toe werd in deze Ap-horizont enkele kleine brokken moederbodem materiaal gevonden. Matig veel hout- en wortelresten en enkele kalkrijke onnatuurlijke elementen kwamen voor. Vanaf 70 cm diepte werd een donkeroranje-donkerbruine matig fijne zandlemige AC-horizont beschreven. Deze horizont was duidelijk geroerd en had een vuil uiterlijk met

¹¹ MESSAGE 2018

¹² MESSAGE 2018

¹³ MESSAGE 2018

leembrokken van de moederbodem en matig veel wortelresten. De onverstoorde moederbodem werd geregistreerd vanaf 110 cm diepte.

De moederbodem bestond ter hoogte van het plangebied bovenaan de boorprofielen uit fijn goed gesorteerd licht geel lemig zand. Rond 80 à 100 cm beneden het maaiveld ging deze abrupt over in lichte fijne of matig fijne lichte zandleem met veel ijzervlekken. Hieronder werd een matig fijn zandlemige horizont beschreven met leembrokken of lemig fijn zandige intercalaties. Matig veel ijzervlekken waren aanwezig in dit zandlemig pakket. In boring 2 en 3 werd onderaan de boorprofielen nog bijkomend een zandiger horizont (respectievelijk lichte matig fijne zandleem en lemig matig fijn zand) geconstateerd. Hierin waren slechts enkele ijzervlekken aangeduid. De sortering van de zandkorrels in de moederbodem werd overal zeer goed bevonden. De grondwatertafel werd tijdens het booronderzoek niet bereikt, wat betekent dat deze zich op een diepte bevond van meer dan 200 cm -mv.

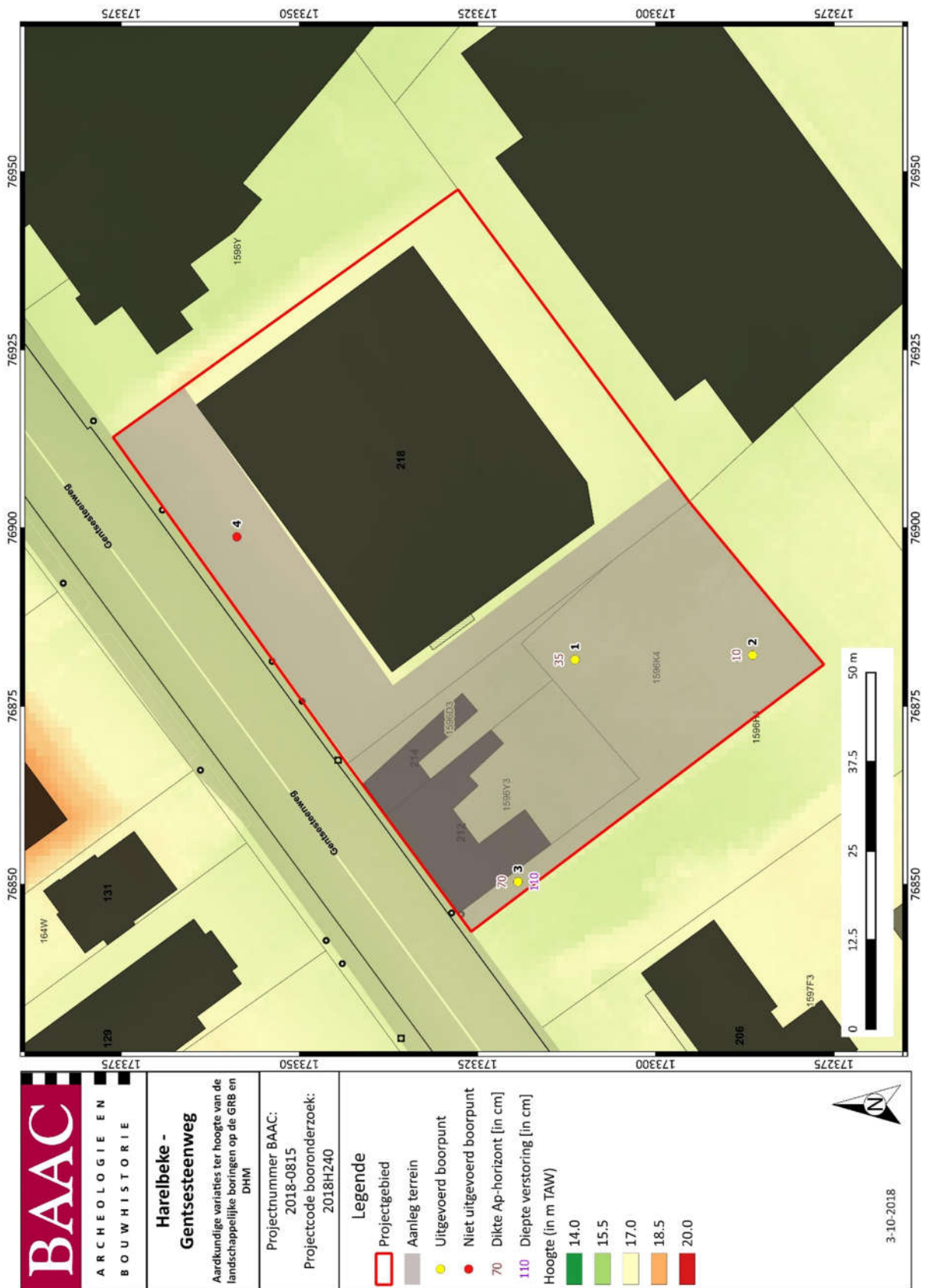
Foto 6 : Boring 1 van 0 (linksboven) naar 200 cm (rechtsonder) beneden het maaiveld. (©BAAC)

Foto 7 : Boring 2 van 0 (linksonder) naar 200 cm (rechtsboven) beneden het maaiveld. (©BAAC)

Foto 8 : Boring 3 van 0 (linksboven) naar 200 cm (rechtsonder) beneden het maaiveld. (©BAAC)

Plan 4: Syntheseplan: Aardkundige variaties van de landschappelijke boringen geprojecteerd op het DHM en GRB.

2.4 Synthese onderzoeksresultaten

2.4.1 Interpretatie onderzochte gebied

In boring 1 en 2 werd een onverstoord AC-profiel opgemerkt. Hier werd respectievelijk een 35 cm en 10 cm dikke lemig fijn zandige bouwvoor met matig veel tot veel wortelresten geïdentificeerd. Onder deze bouwvoor werden lichtbruin-lichtgele AC-horizonten met een eventueel enkel baksteenfragmentje gezien. De bovengrens van de moederbodem bedroeg ter hoogte van deze twee boringen respectievelijk 90 en 45 cm diepte

Boring 3, gesitueerd naast de rijhuizen, werd bovenaan het boorprofiel gekenmerkt door een verstoorde Ap-horizont en een verstoorde AC-horizont met matig veel puin- en grindfragmenten en een sterk geroerd vuil uitzicht. Deze bevinding bewees dat het plangebied hier in recent verleden bij de bouw van de huizen relatief diep vergraven, opgehoogd en/of genivelleerd was. De bouw en afbraak van deze bebouwing hebben dus voor grote mate van bodemverstoring gezorgd, waarbij de bodem tot op zekere diepte is omgewoeld tot in de moederbodem en opgehoogd met puinmateriaal. Deze verstoringsdiepte bedroeg hier 110 cm.

De geomorfologische en bodemkundige interpretatie werd gebaseerd op de observaties van de lithologische variabiliteit en op de korrelgrootte en sortering van de zandmatrix. De resultaten van het terreinwerk bevestigden de aanwezigheid van een alternatie van goed gesorteerde lemig zandige en (licht) zandlemige eolische afzettingen ter hoogte van het plangebied.

2.4.2 Verklaring ontbreken archeologische vondsten, sporen of sites

Er werden geen archeologische vondsten, sporen of sites aangetroffen bij het boren. Dit is echter niet verwonderlijk gezien landschappelijke boringen niet geschikt zijn voor het opzoeken van archeologische resten. Daarvoor is de boorpunt- en raaiafstand te groot en de diameter van de boorkop te klein.

2.4.3 Confrontatie resultaten bodemonderzoek met eerder vooronderzoek

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als behorende tot Sdc (matig nat lemig zand met een verbrokkelde textuur B-horizont), en bodemserie OB (bebouwde zone). Het booronderzoek kon de aanwezigheid van dit bodemtype ter hoogte van de boorlocaties gedeeltelijk bevestigen. Volgens de resultaten van het landschappelijk booronderzoek kwam in het plangebied een diepe verstoring ter hoogte van het zuidwestelijk deel van het plangebied voor. Het plangebied leek hier diep vergraven en opgehoogd te zijn. Deze vergraving en ophoging gebeurde hoogstwaarschijnlijk recentelijk bij de bouw van de rijhuizen in het plangebied. Deze bevinding bewezen dat het plangebied hier ter plaatse relatief diep vergraven, opgehoogd en/of genivelleerd was. De bouw en afbraak van deze bebouwing hebben dus voor grote mate van bodemverstoring gezorgd, waarbij de bodem tot op zekere diepte is omgewoeld tot in de moederbodem en opgehoogd met puinmateriaal. In het zuidelijk deel van het plangebied werd een matig natte lemige zandbodem zonder profielontwikkeling herkend.

Op de Quartairgeologische kaart (1:50.000) is de quartaire ondergrond in het plangebied gekarteerd als zandige tot zandlemige eolische afzettingen die vanboven homogeen zijn en alternerend zand- en leemlagen onderaan met daaronder zeer fijne tot medium fijne zandige vlechtende rivierafzettingen met eventuele lemige intercalaties die venig kunnen zijn. Het landschappelijk booronderzoek kon enkel de aanwezigheid van goed gesorteerde lemig zandige tot zandlemige eolische afzettingen in het plangebied bevestigen. Deze eolische afzettingen maakten deel uit van de Formatie van Gent, gevormd tijdens het Weichseliaan en mogelijk het vroege Holoceen.

2.4.4 Onderzoeksvragen: antwoorden

Bodem & paleolandschap

- Welke bodemhorizonten worden in de boringen of profielen aangetroffen en wat is de genese ervan? Welke zijn de bodemprocessen die hiermee geassocieerd worden?

In boring 1 en 2 werd een onverstoord AC-profiel opgemerkt. Hier werd respectievelijk een 35 cm en 10 cm dikke lemig fijn zandige bouwvoor met matig veel tot veel wortelresten geïdentificeerd. Onder deze bouwvoor werden lichtbruin-lichtgele AC-horizonten met een eventueel enkel baksteenfragmentje gezien. De bovengrens van de moederbodem bedroeg ter hoogte van deze twee boringen respectievelijk 90 en 45 cm diepte. Boring 3, gesitueerd naast de rijhuizen, werd bovenaan het boorprofiel gekenmerkt door een verstoorde Ap-horizont en een verstoorde AC-horizont met matig veel puin- en grindfragmenten en een sterk geroerd vuil uitzicht tot 110 cm diepte.

In geen enkele boring werden horizonten geregistreerd die ontstonden als resultaat van meer geavanceerde bodemvormingsprocessen.

- Wat is de relatie tussen deze bodemhorizonten en het omliggende landschap?

De resultaten van het terreinwerk bevestigden de aanwezigheid van een alternatie van goed gesorteerde lemig zandige en (licht) zandlemige eolische afzettingen ter hoogte van het plangebied. Deze eolische afzettingen maakten deel uit van de Formatie van Gent, gevormd tijdens het Weichseliaan en mogelijk het vroege Holoceen.

- Vertegenwoordigen deze horizonten relevante archeologische niveaus?

De AC-horizont ter hoogte van boring 1 en 2 kan een mogelijk een relevant archeologisch niveau zijn.

- Indien deze horizonten relevante archeologische niveaus omvatten:

- Wat is de aard van dit niveau?

Deze horizonten zijn van natuurlijke oorsprong.

- Heeft dit niveau een duidelijke begrenzing?

Dit niveau werd enkel geobserveerd ter hoogte van boring 1 en 2 op een abrupte diepte tussen 10 en 35 cm.

- Kan dit niveau gedateerd worden?

Op basis van de boorbeschrijvingen kon dit niveau niet gedateerd worden.

- Zijn er aanwijzingen dat dit niveau geassocieerd kan worden met een archeologische site?

Gezien de relatief goed bewaarde bodemopbouw ter hoogte van boring 1 en 2 en de landschappelijke ligging van het plangebied, wordt de kans op het treffen van archeologische waarden op dit niveau middelhoog geacht.

- Wat is de bewaringstoestand van dit niveau?

Dit niveau had een goede bewaringstoestand.

- Wat is de impact van de geplande graafwerken op dit niveau?

Dit niveau zal vergraven worden bij de geplande werken.

Sites uit de steentijden en vuursteenconcentraties

- Zijn er steentijdartefacten aanwezig?

Neen.

- Is er een clustering in de steentijdartefacten aan te wijzen?

Niet van toepassing.

- Wat zijn de grenzen van de ruimtelijke spreiding(en) van de steentijdartefacten?

Niet van toepassing.

- Wat is de datering van de artefacten?

Niet van toepassing.

2.5 Besluit

2.5.1 Archeologische verwachting

Als gevolg van de diepe antropogene verstoring ten tijde van de bouw van de halfopen rijhuizen, is de intacte bodemopbouw diep afgegraven, en omgewoeld tot in de moederbodem ter hoogte van boring 3. De verstoring lag in hier in het zuidwestelijk deel van het plangebied rechtstreeks op de moederbodem. Het potentieel op kennisvermeerdering wordt daarom hier zeer laag geacht. De aanwezigheid van antropogene bewerkte lagen op deze boorlocatie wijst op een diepe verstoring van het terrein waarbij sporen en vondsten zijn verdwenen of uit context zijn gebracht. Men kan dus uitsluiten dat archeologische resten ter hoogte van het zuidwestelijke deel van het plangebied in situ aanwezig zijn.

De aanwezigheid van een AC-profiel in het plangebied wees op een zekere diepe antropogene bewerking van het terrein waarbij tenminste oppervlakkige sporen en vondsten (zoals steentijdvondsten) zijn verdwenen of uit context zijn gebracht. De kans om ruimtelijk intacte in situ vindplaatsen uit de steentijdperiode, die bestaan uit een strooiing van onder meer vuursteen, verbrande hazelnootfragmenten, verbrand bot,... terug te vinden in het plangebied is dus klein. Er worden bijgevolg geen steentijdgevoelige zones in het plangebied verwacht.

Ter hoogte van boringen 1 en 2 wordt de kans op het treffen van archeologische artefacten en sporen bij geplande bodemingrepen middelhoog geacht. Gezien de landschappelijke en geomorfologische situatie, de archeologische context en de historische data kunnen sporen verwacht worden uit de metaaltijden, de Romeinse periode en de (late) middeleeuwen.

3 PROEFSLEUVENONDERZOEK

3.1 Onderzoeksopdracht

Zie paragraaf 1.1.4.

3.2 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek

3.2.1 Methoden en technieken

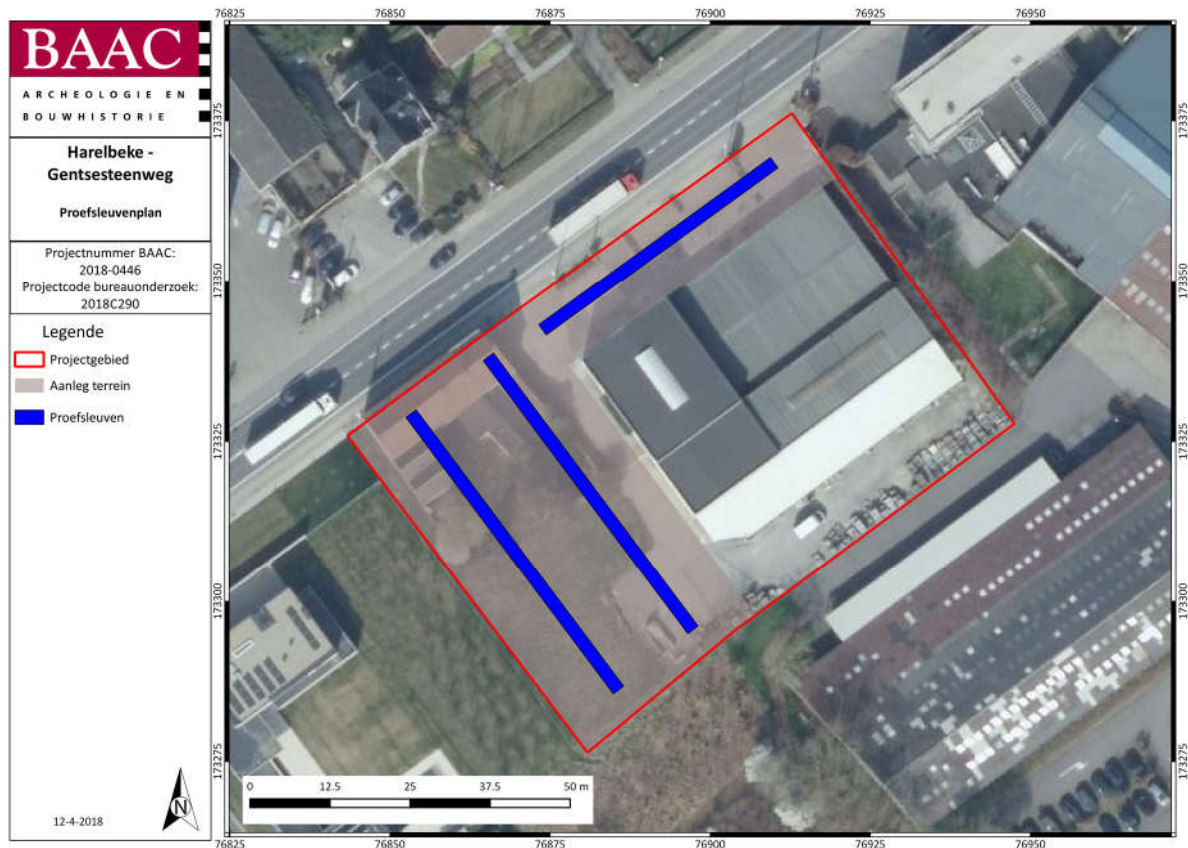
Proefsleuven: algemene bepalingen

Voor de algemene bepalingen wordt verwezen naar de desbetreffende hoofdstukken in de Code Goede Praktijk¹⁴ en het programma van maatregelen bij de archeologienota "Archeologienota Harelbeke, Gentssteenweg" (ID7156)¹⁵.

Specifieke methodologie

Inplanting sleuven

Zoals beschreven in het programma van maatregelen werd de methode van parallelle sleuven gebruikt. Over het terrein zouden systematisch parallelle sleuven van ca 1,8 tot 2 meter breed aangelegd worden met een tussenafstand van maximaal 15 meter. Rekening houdend met de vorm van de topografie en vorm van het projectgebied (Figuur 4).

¹⁴ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017

¹⁵ MESSAGE 2018

Figuur 4: Inplanting van de proefsleuven volgens het programma van maatregelen¹⁶

Oppervlakte en dekingsgraad onderzoek volgens PVM

De totale oppervlakte van het projectgebied dat onderzocht zou worden was volgens het programma van maatregelen ca. 2.080 m². Volgens het inplantingsplan van de sleuven, zoals voorgesteld in het programma van maatregelen, (Figuur 4) zou ca. 220 m² (10,5%) onderzocht worden aan de hand van sleuven. Aanvullend zou dan ruimte zijn om ca. 52 m², of 2,5% van de totale oppervlakte, te onderzoeken aan de hand van dwars- of volgsleuven of kijkvensters. In totaal zou zo 12,5% of 272m² van het terrein onderzocht worden.

Selectie vondsten

Alle vondsten die tijdens de aanleg van de sleuven en het opschaven, couperen en afwerken van de sporen worden aangetroffen, worden verzameld, geregistreerd en ingemeten. Bij relevante archeologische sporen of bodemeenheden wordt daarenboven actief op zoek gegaan naar vondsten. Enkel in sporen met een duidelijk recente ouderdom worden niet alle vondsten systematisch ingezameld.

Staalname

Er worden in regel geen stalen genomen tijdens het onderzoek. Enkel gevoelige en relevante archeologische sporen of bodemeenheden worden indien gewenst bemonsterd. Deze bemonstering kadert echter niet binnen het beantwoorden van de onderzoeksvraagstelling zoals geformuleerd in de onderzoeksvragen. Dergelijke staalname en mogelijke verdere analyse van deze stalen dient dan ook bijkomend gemotiveerd te worden en gekaderd worden binnen bijkomende onderzoeksvragen.

(Referentie-)profielen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden verschillende profielen geregistreerd, teneinde een zo representatief mogelijk beeld te bekomen van de bodemkundige en quartairgeologische opbouw van het plangebied. Rekening houdende met de natuurlijke, archeologische en technische omstandigheden werden de profielen gelijkmatig over de hele site verspreid. Vervolgens werden deze per laag of horizont lithologisch en bodemkundig beschreven. Belangrijke bodemeigenschappen, zoals textuur, oxidoreductie, kalkgehalte, biologische processen, chemische processen, mineralogische processen en bodemhorizonten werden gedetermineerd en beschreven. De beschrijving van de profielen gebeurde conform de FAO guidelines for soil description en de Code van Goede Praktijk. Aangezien reeds een landschappelijk bodemonderzoek (zie hoofdstuk 2) gebeurde op de site werd ervoor gekozen om de aangelegde profielen niet te beschrijven als referentieprofielen.

3.2.2 Organisatie van het vooronderzoek

Het onderzoek werd uitgevoerd op 19 november 2018 onder leiding van veldwerkleider Jasper Billefont. Verder werd het veldwerk uitgevoerd door archeoloog David Demoen.

De sleuven werden aangelegd met behulp van een kraan op rupsbanden van 24 ton met een gladde graafbak van 2 m. Van alle sleuven werden overzichtsfoto's gemaakt. De sleuven en sporen werden ingetekend door middel van een GPS van het type Geomax Zenith 25 PRO en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Indien een spoor zich tegen de putwand bevond, werd het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend een GIS omgeving werden

¹⁶ ACKE et al. 2017, p.8 Programma van Maatregelen

de verzamelde data verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

3.2.3 Gegevens feitelijke uitvoer proefsleuvenonderzoek

Zoals in het programma van maatregelen ingepland, werden in het plangebied NW-ZO georiënteerde proefsleuven aangelegd. Aan de hand van deze proefsleuven en aanvullende kijkvensters, die lokaal rond interessante sporen aangelegd werden, werd 326 m² (15% dekkingsgraad) van het te onderzoeken gebied onderzocht (Plan 5).

Plan 5: Aangelegde proefsleuven (1/400; Digitaal; 23/11/2018)

3.2.4 Afwijkingen uitvoer onderzoek

Afwijkingen t.a.v. de C.G.P.

Het onderzoek werd uitgevoerd volledig conform de Code van Goede Praktijk uitgevoerd.

Afwijkingen ten aanzien van het Programma van Maatregelen (ID7156)

Zoals aangegeven in paragraaf 1.1.5 werd echter beslist om de noordelijke, zuidwest-noordoost georiënteerde, proefsleuf niet aan te leggen. In deze zone werden namelijk geen, of een verwaarloosbare oppervlakte aan, grondingrepen gepland na een aanpassing van de geplande werken.

3.2.5 Inbreng specialisten en externe wetenschappelijke begeleiding

Niet van toepassing.

3.3 Assessmentrapport

3.3.1 Assessment Landschap en bodem

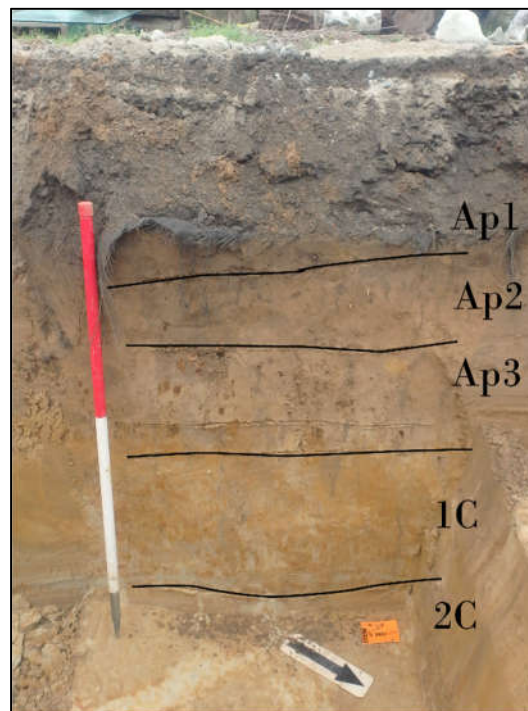
Landschappelijke en aardkundige situering

Zie de archeologienota “Archeologienota Harelbeke, Gentsesteenweg” (ID7156)¹⁷.

Bodem, paleolandschap en referentieprofielen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden, verspreid over de verschillende werkputten, twee bodemprofielen aangelegd. Algemeen kan gesteld worden dat het projectgebied getypeerd wordt door een licht zandlemige bodem. Onder de humeuze, donkerbruin-bruine bovengrond (Ap), die ongeveer 40 cm diep is, werden twee aanvullende Ap-horizonten opgemerkt van ca. 20 cm dik. Deze drie Ap-horizonten lagen op een eerste zandlemige C-horizont die zich kenmerkt door een homogene grijs-oranje kleur met ijzer en mangaaninclusies en sporen van bioturbatie. In profiel 1.1 werd onder deze eerste C-horizont een tweede opgemerkt ca. 120 cm onder het maaiveld met een iets lemigere textuur en grijzere kleur.

De profielregistraties stemden overeen met de resultaten van het eerder uitgevoerde landschappelijk bodemonderzoek (zie 2.3 Assessmentrapport landschappelijk bodemonderzoek).

Figuur 5: Profiel 1.1

¹⁷ MESSAGE 2018

Plan 6: Inplanting van de profielen (1/300; Digitaal; 23/11/2018)

3.3.2 Assessment sporen en structuren

Manifestatie archeologische site aan huidig oppervlak

Er werden geen archeologisch relevante sporen, structuren of ensembles aangetroffen aan het oppervlak van het onderzoeksterrein. Wel waren diverse sporen zichtbaar van de recent gesloopte bebouwing langs de Gentsesteenweg.

Stratigrafie van de site

De antropogene stratigrafie van de site bestond uit slechts één relevant (leesbaar) archeologisch niveau. Het vlak bevond zich in het noorden van het plangebied rond ca. 15,24 m TAW en in het uiterste zuiden van het plangebied rond ca. 15,75 m TAW (ongeveer 50 cm verschil) (Plan 7).

Harrismatrix van complexe stratigrafie en complexe spoorcombinaties

Niet van toepassing.

Weergave onderzoek: kaarten

Zie hieronder.

Plan 8: Allesporenkaart op GRB (1/300; Digitaal; 23/11/2018)

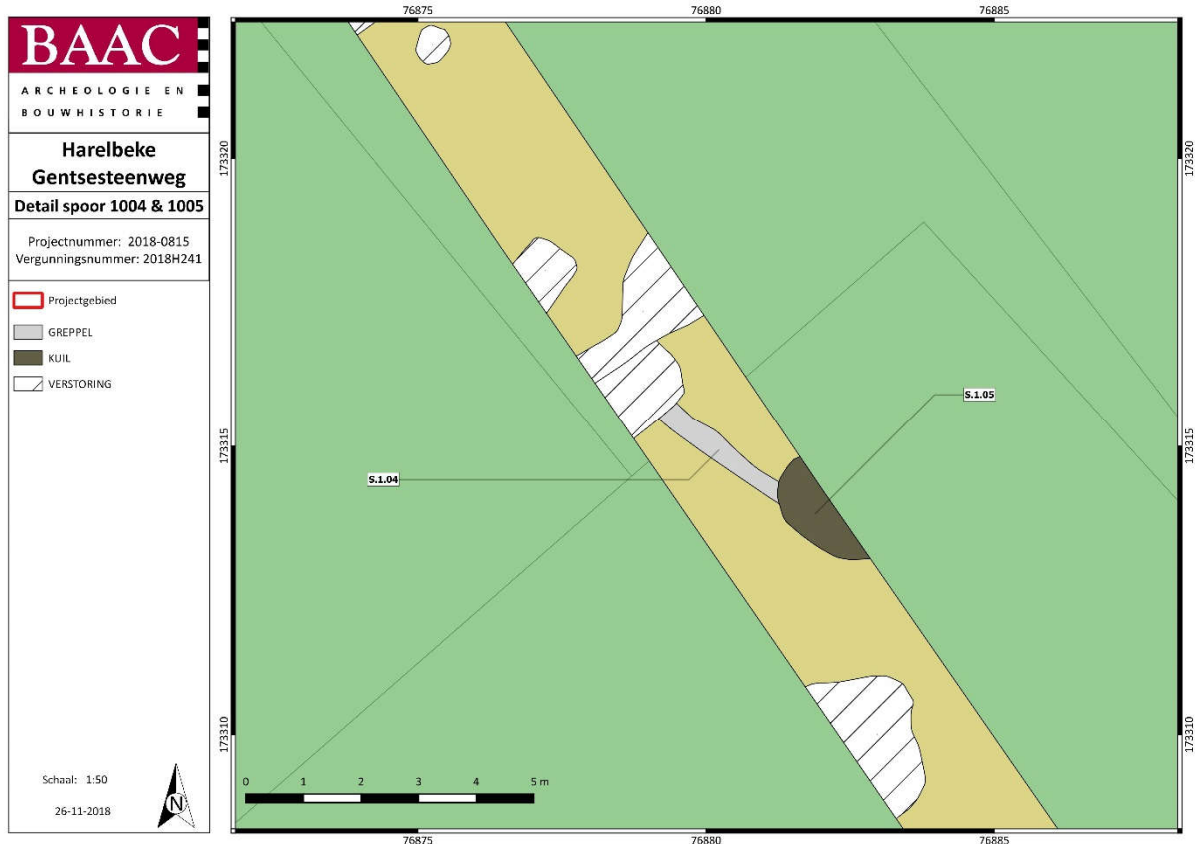
Beschrijving sporenbestand

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden 7 sporen aangetroffen. Onderstaande tabel geeft een overzicht, naar type spoor, van de sporen die aangesneden werden:

Tabel 1: Overzicht van de types van aangetroffen sporen

Type	Aantal sporen
Greppel	3
Kuil	1
Natuurlijk	3

Kuil

Plan 9: Uitsnede uit het grondplan ter hoogte van Sporen 1004 & 1005 (1/50; Digitaal; 26/11/2018)

Spoor 1005 was een verkleuring in het vlak die aanvankelijk als kuil geïnterpreteerd werd. Het spoor kenmerkte zich door een licht zandlemige, grijsbruine, vulling met ijzer en mangaaninclusies. De vulling vertoont grote gelijkenissen met de vulling van greppel 1004 (zie later). Na het couperen van het spoor in de putwand van de proefsleuf werd duidelijk dat het om een slechts zeer oppervlakkig bewaard, of zeer ondiepe kuil ging (zie Foto 10). In de coupe is overigens wel de verkleuring van spoor 1004 zichtbaar. 1004 is de noordwest, zuidoost georiënteerde greppel die onder de mogelijke kuil door loopt.

Foto 9: Sporen 1004 (greppel) & 1005 (kuil) in het vlak

Foto 10: Coupe op spoor 1005

Greppels

Tijdens het onderzoek werden twee greppels aangesneden. Een eerste greppel, spoor 1004, werd reeds aangehaald en kenmerkt zich door een gelijkaardige vulling als de mogelijke kuil spoor 1005 (zie Plan 9). Een tweede greppel wordt gevormd door de sporen 1006 en 2001. De greppel kenmerkt zich door een homogeen grijze vulling met houtskool en mangaaninclusies (Foto 11). Ten zuiden van de greppel werd een ruim kijkvenster aangelegd om te kijken of er associatieve sporen gevonden konden worden maar dit bleek niet het geval te zijn. Uit geen van de sporen kon dateerbaar materiaal gerecupereerd worden. Een datering naar voor schuiven is dus moeilijk. Zowel deze greppel als greppel 1004 lopen niet in het verlengde van Popp-greppels. Men zou dus kunnen stellen dat de greppels ouder zijn dan het huidige perceleringssysteem dat gebaseerd is op de Popp-percelering.

Foto 11: Coupefoto spoor 2001

Plan 10: Uitsnede uit het grondplan ter hoogte van Sporen 1004 & 1005 (1/100; Digitaal; 26/11/2018)

3.3.3 Assessment vondsten

Niet van toepassing, tijdens het onderzoek werden geen vondsten aangetroffen.

3.3.4 Assessment stalen

Er werden geen stalen genomen voor verdere analyse ten behoeve van absolute dateringen (^{14}C , OSL), micromorfologisch onderzoek, textuuranalyse of palynologisch onderzoek. Het aanwenden van deze technieken valt niet binnen de doelstelling van het onderzoek.

3.3.5 Conservatieassessment

Niet van toepassing. Er worden geen vondsten voorgedragen voor conservatie.

3.4 Synthese onderzoeksresultaten

3.4.1 Historiek

Zie de archeologienota “Archeologienota Harelbeke, Gentseseenweg” (ID7156)¹⁸.

3.4.2 Archeologisch kader

Zie de archeologienota “Archeologienota Harelbeke, Gentseseenweg” (ID7156)¹⁹.

3.4.3 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Op het onderzoeksterrein werden slechts enkele sporen aangetroffen. Gezien het ontbreken van enig vondstmateriaal is een datering van de sporen niet vanzelfsprekend. Zoals reeds aangehaald lijken de aangetroffen greppels niet te passen op de perceelsindeling zoals die op het Popp-kadaster weergegeven staat. Op basis van deze vanstelling zou kunnen gesteld worden dat de greppels in ieder geval een ouderdom hebben die ouder is dan de perceelsindeling die op het Popp-kadaster weergegeven staat. Dit wil zeggen dat de greppels minstens een middeleeuws- of oudere datering toe te schrijven is. De aangetroffen greppel wijst mogelijk op de afbakening van een erf dat deels samenvalt met het onderzoeksterrein. Om zekerheid te verschaffen over de mogelijke aanwezigheid van een dergelijk erf werd overigens ten zuiden van de greppel een aanzienlijk kijkvenster aangelegd.

Op basis van de gelijkaardige vulling van greppel 1004 en spoor 1005 zou spoor 1005, de mogelijke onderkant van een kuil, in diezelfde periode ondergebracht kunnen worden.

3.4.4 De onderzoeksresultaten in een ruimer archeologisch, historisch en cultureel kader

Zoals aangehaald werd op het onderzoeksterrein een greppel aangetroffen die mogelijks de grens van een erf aangeeft. Ondanks een groot kijkvenster dat aangelegd werd, werden echter geen sporen aangetroffen die concreet wijzen op de aanwezigheid van een erf.

In de onmiddellijke regio van het onderzoeksterrein vinden we op verschillende sites vergelijkbare situaties terug. Zo werd tijdens een proefsleuvenonderzoek in Wielsbeke (Agristo Waterzuivering)²⁰ de rand van een middeleeuws erf herkend op basis van een perceelsgreppel. In Izegem (Blekerijstraat)²¹ werd op een gelijkaardige manier een deel van een Romeins erf herkend en in Kuurne (Sint-Pieters)²² een middeleeuws erf.

3.4.5 Confrontatie resultaten eerder vooronderzoek

Het assessmentrapport van het bureauonderzoek besloot als volgt:

“...Op basis van bovenstaand Assessmentrapport kan men concluderen dat het plangebied mogelijk een interessante locatie is voor het aantreffen van sporen uit de steentijd, metaaltijden, de Romeinse tijd en de middeleeuwen. In de omgeving van het plangebied zijn verschillende vondstlocaties gekend van lithisch materiaal.”²³

Op basis van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek kan deze conclusie bijgesteld worden. Hoewel

¹⁸ MESSAGE 2018

¹⁹ MESSAGE 2018

²⁰ DEMOEN et al. 2017

²¹ DEMOEN & SCHELLENS 2016

²² DE KETELAERE & DYSELINCK 2016

²³ MESSAGE 2018, p.36

er in de onmiddellijke omgeving wel degelijk sporen uit de steentijd, metaaltijden, Romeinse tijd en middeleeuwen aangetroffen werden toont het proefsleuvenonderzoek aan dat op de projectlocatie zelf geen sites met grondsporen verwacht kunnen worden. Het aantreffen van een steentijdsite, onder de vorm van een vondstenconcentratie werd reeds in het voorgaand landschappelijk bodemonderzoek uitgesloten:

“De aanwezigheid van een AC-profiel in het plangebied wees op een zekere diepe antropogene bewerking van het terrein waarbij tenminste oppervlakkige sporen en vondsten (zoals steentijdvondsten) zijn verdwenen of uit context zijn gebracht. De kans om ruimtelijk intacte in situ vindplaatsen uit de steentijdperiode, die bestaan uit een strooiing van onder meer vuursteen, verbrande hazelnootfragmenten, verbrand bot, enz. ... terug te vinden in het plangebied is dus klein. Er worden dus geen steentijdgevoelige zones in het plangebied verwacht.” (zie paragraaf 2.4)

Het opgemerkte AC-profiel, waarvan sprake tijdens het landschappelijk bodemonderzoek, werd overigens ook opgemerkt in de profielen van het proefsleuvenonderzoek. Ook het aanwezige bodemtype, matig nat lemig zand, kon bevestigd worden in de bodemprofielen.

3.4.6 Waardering archeologische vindplaatsen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden slechts enkele sporen aangetroffen. Het gaat ondermeer om duidelijke greppel. Vergelijkbare sites in de onmiddellijke omgeving tonen aan

3.4.7 Onderzoeksvragen: Antwoorden

Sporenbestand

- Zijn er sporen aanwezig? Wat is de aard en de datering van de sporen?

Er zijn sporen aanwezig op de projectlocatie. Het betreft echter slechts twee niet dateerbare greppels en een mogelijke onderkant van een kuil.

- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

De greppelfragmenten 1006 en 2001 zijn goed bewaard. Greppel 1004 en mogelijke onderkant van een kuil, 1005, zijn echter minder goed bewaard.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

Neen.

- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

Bij gebrek aan dateerbaar materiaal kunnen de sporen moeilijk in periodes ingedeeld worden. Op basis van de vulling zouden de sporen echter wel in twee, niet naderbij gedateerde, periodes in te delen zijn. Zo zijn er enerzijds greppel 1004 & onderkant van een kuil, 1005, met sterk gebioturbeerde, grijsbruine, vulling. Anderzijds is er de greppel gevormd door de fragmenten 2001 & 1006 met een vrij homogene grijze vulling.

- Wat is de relatie tussen de bodem, de archeologische sporen en de landschappelijke context?

Bij gebrek aan een relevant archeologisch sporenbestand kan moeilijk een relatie vastgesteld worden tussen de sporen en de landschappelijke context.

- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)? Is er een relatie met omliggende vindplaatsen?

Hoewel enkele archeologisch relevante sporen aangetroffen werden, kan niet gesproken worden van een archeologische vindplaats. In de sporen werd geen dateerbaar vondstmateriaal aangetroffen. Aan de hand van een kijkvenster werd getracht de ruimtelijke relatie van de greppel met een eventueel erf te onderzoeken. Aangezien dit kijkvenster geen verdere sporen aan het licht bracht kan hierover echter geen concrete uitspraak gedaan worden.

- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?

Laag. Het noordelijk deel van het terrein is vrij sterk verstoord.

- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Laag. Er werden slechts enkele, niet dateerbare, sporen aangesneden. Mogelijks vormt de greppel die bestaat uit sporen 1006 & 2001 een erfafbakeningsgreppel. Van het eigenlijke erf werden echter geen sporen teruggevonden. Ten noorden van de greppel is het terrein zwaar verstoord, waardoor eventuele sporen van het erf mogelijks niet meer te attesteren zijn. Ten zuiden van de greppel werd een groot kijkvenster aangelegd waarin geen sporen van het potentiële erf aangetroffen werden. De complexwaarde van de sporen is met andere woorden zeer klein.

Impact geplande bodemingrepen

- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?

Niet van toepassing.

- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?

Niet van toepassing.

Motivatie en bepaling mogelijk verder archeologisch onderzoek

Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:

- Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?

Niet van toepassing.

- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?

Niet van toepassing.

- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant? Programma van maatregelen

Niet van toepassing.

- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig?

Niet van toepassing.

- Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Niet van toepassing.

- Wat is de financiële impact van eventueel vervolgonderzoek?

Niet van toepassing.

3.4.8 Synthesekaart

Op de synthesekaart voor het proefsleuvenonderzoek worden weergegeven:

- De aangetroffen sporen & structuren
- De aangelegde bodemprofielen
- TAW Hoogte van het vlak

Plan 11: Synthesekaart van het proefsleuvenonderzoek (1/800; Digitaal; 23/07/2018)

3.5 Besluit

3.5.1 Archeologische verwachting

In de archeologienota “Archeologienota Harelbeke, Gentsesteenweg” (ID7156)²⁴ werd de archeologische verwachting als volgt omschreven:

“...Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kan niet met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn. Het plangebied werd niet specifiek bij naam vermeld in de historische bronnen. Er zijn echter verschillende archeologische indicatoren in de nabije omgeving van het plangebied.

De CAI wijst in de wijde omgeving van het onderzoeksterrein op archeologische vindplaatsen uit een brede tijdsspanne gaande van de steentijd tot WOII. Op circa 280 m ten noordwesten van het projectgebied is een hoge concentratie lithisch materiaal aangetroffen bij veldprospectie alsook vondsten uit de Romeinse tijd. Deze vondsten zijn gedaan in een gelijkaardige landschappelijke en geomorfologische situatie als waarin het plangebied zich bevindt. Op 1,2 km ten noordoosten zijn restanten van een mogelijke Gallo-Romeinse vicus aangetroffen en op een 700 m ten zuidwesten van het projectgebied is een hielbijl uit de metaaltijden aangetroffen.”²⁵

Na het proefsleuvenonderzoek kan de archeologische verwachting fijngesteld worden. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd specifiek gezocht naar archeologische indicatoren voor een archeologische sporensite. Tijdens het onderzoek werden echter slechts twee greppels en een vage onderkant van een mogelijke kuil aangetroffen. Mogelijks vormt een van de greppels een erfafbakeningsgreppel. Van het eigenlijke erf werden echter geen sporen teruggevonden. Ten noorden van de greppel is het terrein zwaar verstoord, waardoor eventuele sporen van het erf mogelijks niet meer te attesteren zijn. Ten zuiden van de greppel werd een groot kijkvenster aangelegd waarin geen sporen van het potentiële erf aangetroffen werden. De complexwaarde van de sporen is met andere woorden zeer klein waardoor de site slechts een lage archeologische waardering meegegeven kan worden. Tijdens het onderzoek werd overigens geen vondstmateriaal aangetroffen dat de sporen kan dateren. Op basis van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek kan dus gesteld worden dat de archeologische verwachting op het terrein zeer laag is.

3.5.2 Potentieel op kennisvermeerdering

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden slechts enkele archeologisch relevante sporen aangetroffen. Het gaat om twee greppels en een mogelijke onderkant van een kuil. Aangezien geen archeologisch waardevolle vindplaats aangesneden werd, kan verder vervolgonderzoek op de projectlocatie geen potentieel op kennisvermeerdering betekenen.

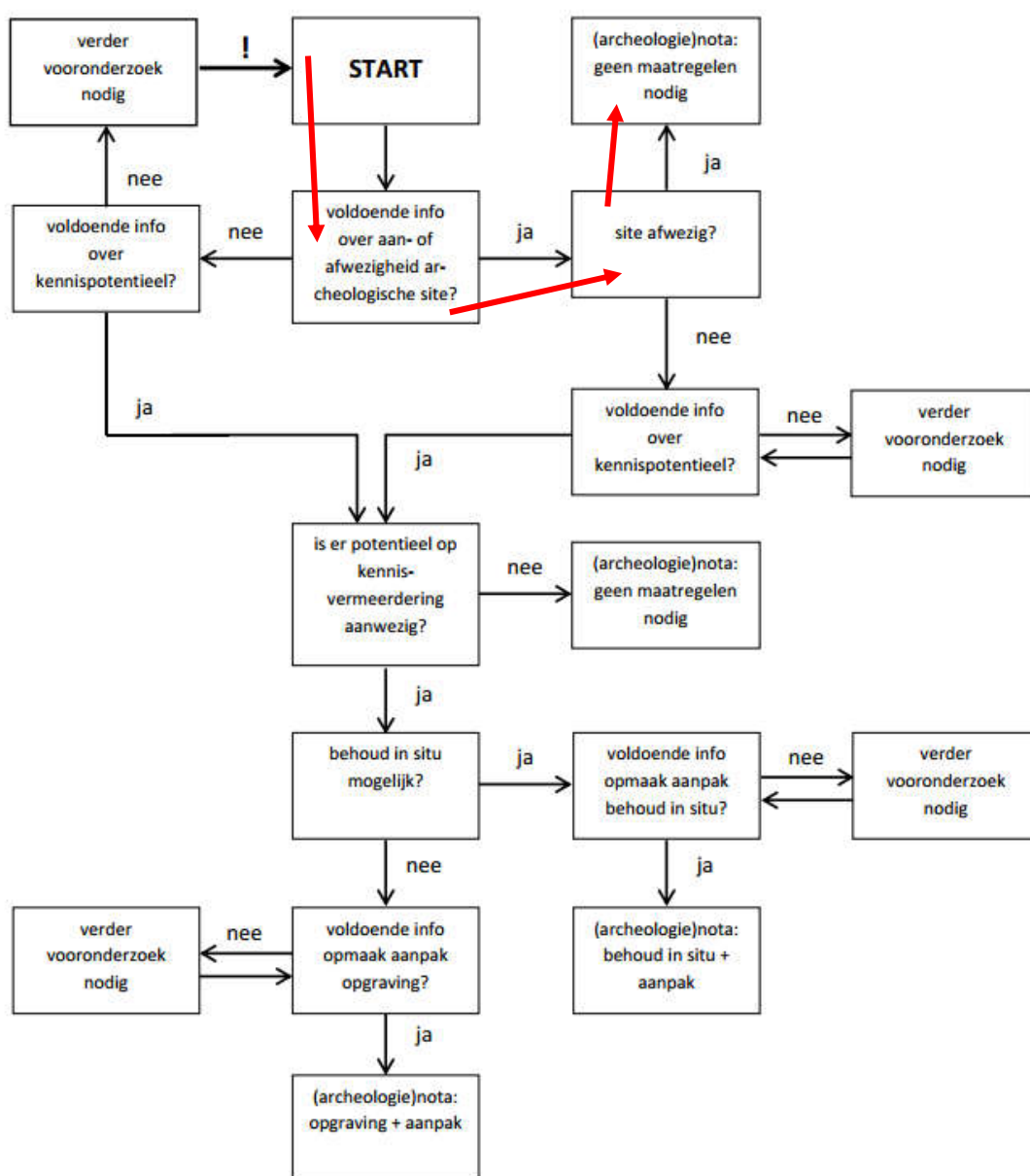
3.5.3 Volledigheid vooronderzoek

Gezien het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering bij de uitvoering van vervolgonderzoek, zijn volgens de beslissingsboom C.G.P.5.2. geen verdere maatregelen nodig. Het archeologisch onderzoek binnen het kader van de betreffende vergunningsaanvraag is dan ook volledig:

- Voldoende info over aan- of afwezigheid archeologische site? **Ja**;
- Site afwezig? **Ja**;
- Nota: **geen maatregelen nodig**.

²⁴ MESSAGE 2018

²⁵ MESSAGE 2018, p.38

Figuur 6: Beslissingsboom voor verderr archeologisch vooronderzoek.²⁶

²⁶ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017, fig.3.

4 SAMENVATTING

De voorliggende Nota is een verslag van de resultaten van het archeologisch onderzoek aan de Gentsesteeweg te Harelbeke (prov. West-Vlaanderen). Dit onderzoek kwam er naar aanleiding van de archeologienota "Archeologienota Harelbeke, Gentsesteeweg" (ID7156)²⁷. Binnen het Programma van Maatregelen van deze archeologienota, die reeds een bureauonderzoek omvatte, werden twee aanvullende archeologische onderzoeken geadviseerd. Een eerste onderzoek betrof een landschappelijk bodemonderzoek, dat in hoofdstuk 2 van dit document besproken werd. Als tweede werd een proefsleuvenonderzoek geadviseerd, dat in hoofdstuk 3 van dit document besproken werd.

Tijdens het landschappelijk bodemonderzoek werd aangetoond dat ter hoogte van de projectlocatie een AC-profiel verwacht kon worden. Het onderzoek kon aantonen dat een diepe antropogene bewerking van het terrein vondstenconcentraties (zoals steentijdvondsten) uit hun context moet hebben gebracht. Ter hoogte van het projectgebied wordt dus geen steentijdsite verwacht.

Zoals voorgeschreven in het Programma van Maatregelen van de archeologienota "Archeologienota Harelbeke, Gentsesteeweg" (ID7156)²⁸, werd er na het landschappelijk bodemonderzoek overgegaan tot een prospectie met ingreep in de bodem aan de hand van proefsleuven. Hierbij werd nagegaan of er archeologische sites aanwezig waren in de vorm van archeologische grondsporen.

Het proefsleuvenonderzoek kon aantonen dat er ter hoogte van het projectgebied inderdaad sprake is van een AC-profiel. Aanvullend kon het proefsleuvenonderzoek slechts drie archeologisch relevante, doch ondateerbare, sporen opleveren. Het betrof twee greppels en een oppervlakkige kuil. Mogelijks vormt een van de greppels een erfafbakeningsgreppel. Van het eigenlijke erf werden echter geen sporen teruggevonden. Ten noorden van de greppel is het terrein zwaar verstoord, waardoor eventuele sporen van het erf mogelijks niet meer te attesteren zijn. Ten zuiden van de greppel werd een groot kijkvenster aangelegd waarin geen sporen van het potentiële erf aangetroffen werden. De complexwaarde van de sporen is met andere woorden zeer klein waardoor de site slechts een lage archeologische waardering meegegeven kan worden. Samenvattend kon gesteld worden dat de archeologische verwachting wat betreft sites met grondsporen slechts zeer laag was. Hieruit volgt dat er bij verder vervolgonderzoek geen potentieel op kennisvermeerdering te behalen is.

Aangezien aan verder archeologisch onderzoek geen potentieel op relevante en waardevolle kennisvermeerdering toegeschreven kan worden zijn volgens de beslissingsboom C.G.P.5.2. geen verdere maatregelen nodig. Het archeologisch onderzoek binnen het kader van de betreffende vergunningsaanvraag is dan ook volledig.

²⁷ MESSAGE 2018

²⁸ MESSAGE 2018

5 LIJSTEN

5.1 Lijst met figuren

Figuur 1: Uitsnede uit de bouwplannen met de zone aangegeven waar de bestaande wegkoffer behouden blijft en enkel de verharding vervangen wordt	6
Figuur 2: Inplanting van de boringen volgens het programma van maatregelen van de archeologienota	11
Figuur 3: Situering van de landschappelijke boringen op het GRB.	12
Figuur 4: Inplanting van de proefsleuven volgens het programma van maatregelen	21
Figuur 5: Profiel 1.1	23
Figuur 6: Beslissingsboom voor verdere archeologisch vooronderzoek.	37

5.2 Plannenlijst

Plan 1: Projectgebied op de topografische kaart (1:2000; Digitaal; 23/11/2018)	2
Plan 2: Projectgebied op de kadasterkaart (1:500; Digitaal; 23/11/2018)	2
Plan 3: Zone aangepaste plannen: geen relevante ingreep (1:500; Digitaal; 23/11/2018)	7
Plan 4: Synthesepan: Aardkundige variaties van de landschappelijke boringen geprojecteerd op het DHM en GRB.....	16
Plan 5: Aangelegde proefsleuven (1/400; Digitaal; 23/11/2018)	22
Plan 6: Inplanting van de profielen (1/300; Digitaal; 23/11/2018)	24
Plan 7: Vlakhoogtes (1/300; Digitaal; 23/11/2018).....	25
Plan 8: Allesporenkaart op GRB (1/300; Digitaal; 23/11/2018)	26
Plan 9: Uitsnede uit het grondplan ter hoogte van Sporen 1004 & 1005 (1/50; Digitaal; 26/11/2018).....	27
Plan 10: Uitsnede uit het grondplan ter hoogte van Sporen 1004 & 1005 (1/100; Digitaal; 26/11/2018).....	30
Plan 11: Synthesekaart van het proefsleuvenonderzoek (1/800; Digitaal; 23/07/2018)	35

6 BIBLIOGRAFIE

- ACKE, B. et al., 2017. *Archeologienota Ieper, Oude Kortrijkstraat. Verslag van Resultaten*, Zelzate.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2017. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0)*, Brussel.
- AGIV, 2018. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- DEMOEN, D. et al., 2017. *Archeologienota Wielsbeke – Agristo Waterzuivering. Deel II: Verslag van Resultaten*, Gent.
- DEMOEN, D. & SCHELLENS, S., 2016. *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Izegem Blekerijstraat, BAAC Vlaanderen Rapport 254*, Gent (Mariakerke).
- DE KETELAERE, S. & DYSELINCK, T., 2016. *Archeologienota Kuurne, Sint-Pietersstraat, BAAC Vlaanderen Rapport 338*, Gent.
- MASSAGE, L., 2018. *Archeologienota. Harelbeke, Gentssteenweg. BAAC Vlaanderen Rapport Nr. 830*, Gent.

7 BIJLAGEN

7.1 Bijlagen landschappelijk bodemonderzoek

7.1.1 Beschrijving referentieprofielen

7.2 Bijlagen proefsleuvenonderzoek

7.2.1 Grondplan

7.2.2 Sporenlijst

7.2.3 Fotolijst